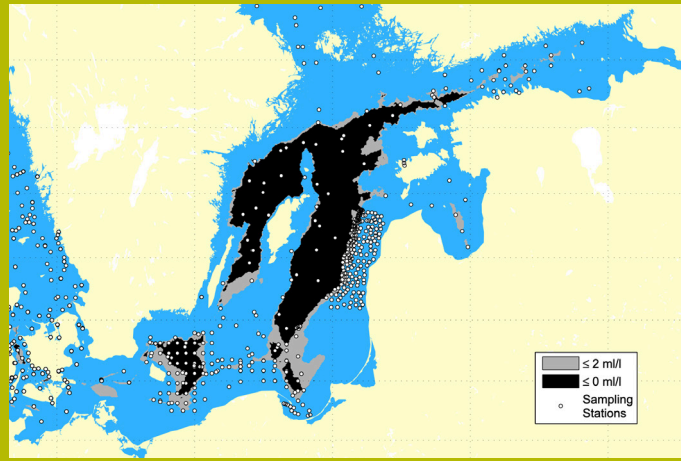

VARJE SKIT RÄKNAS

Snabbfakta

ÖSTERSJÖN ÄR ETT AV VÄRLDENS MEST FÖRORENADE HAV¹

VÄRLDENS STÖRSTA YTA AV DÖDA HAVSBOTTNAR ORSAKADE AV MÄNNISKAN²

ÖSTERSJÖNS STÖRSTA UTMANING ÄR ÖVERGÖDNINGEN

- Övergödning leder till algbloomning, syrebrist och bottendöd.
- Även Sveriges sjöar drabbas av övergödning, framför allt i södra Sverige.³

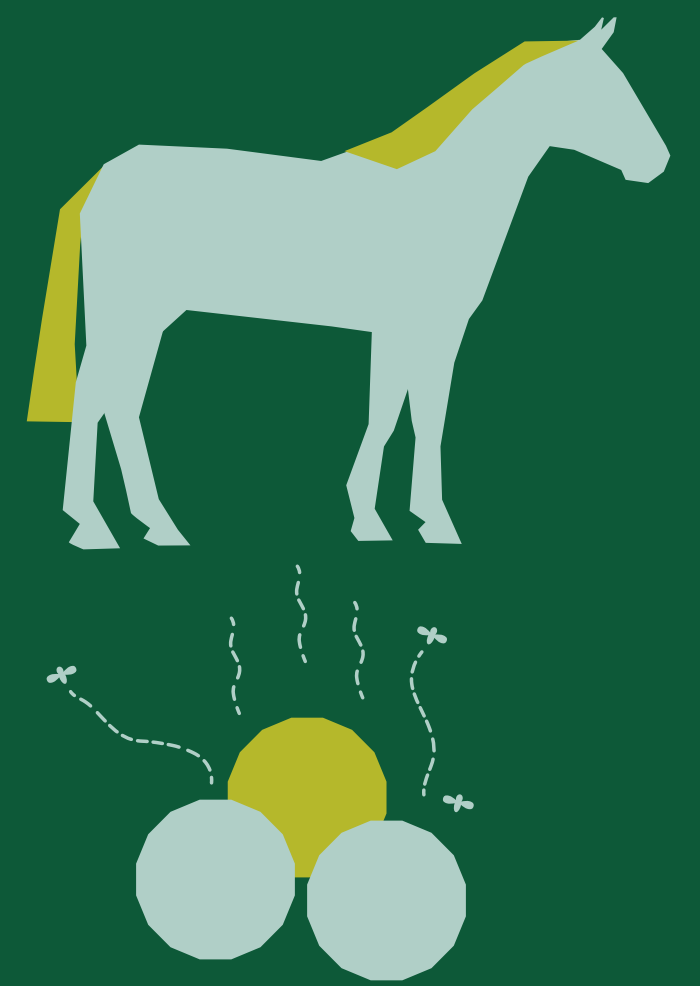
SVERIGES MÅL: "INGEN ÖVERGÖDNING"

- Övergödning uppstår när näringsämnen fosfor och kväve läcker ut i vattendrag, sjöar och hav.
- Utsläppen av växtnäringsämnen kväve och fosfor kommer från jordbruk, reningsverk, enskilda avlopp, trafik och industrier.
- Under perioden 2007 – nu har Sveriges mål varit att minska läckaget av fosfor till våra vattendrag med totalt 535 ton fosfor för att uppnå målet "Ingen övergödning"⁴.

MINSKA MED **535** TON FOSFOR

HÄSTGÖDSEL BIDRAR TILL ÖVERGÖDNING

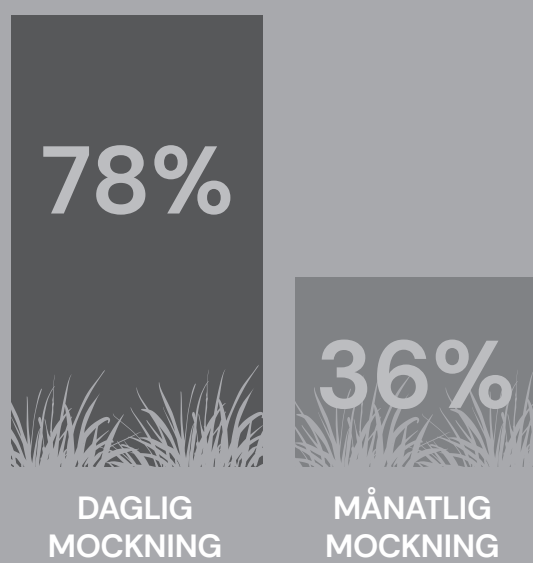
- Sveriges ca 350 000 hästar producerar närmare 3 miljoner ton träck och urin årligen. Detta motsvarar nästan 20 % av den totala mängden stallgödsel från jordbruksdjur.⁵
- Delar av hästgödseln hamnar direkt på marken i rast- och beteshagar.
- Naturliga processer såsom ytavrinning, utlakning och erosion bidrar till att en del av näringen i hästgödseln slutligen hamnar i sjöar och hav, där de bidrar till övergödning.

En vanlig fritidshäst som väger ca 500 kg producerar 8 – 10 ton gödsel per år varav ca 9 kg är fosfor.⁷

FREKVENT MOCKNING AV HAGAR EFFEKTIVT SÄTT ATT MINSKA NÄRINGSBELASTNING AV FOSFOR TILL MARKEN⁸

- Ju längre gödseln är kvar i rasthagen desto mer fosfor sprids i marken. På så sätt ökar risken att överskottsfosfor från hästgödseln läcker till omgivande yt- och grundvatten.
- Regnfall accelererar kraftigt både urlakningen av fosfor ur gödseln men även hur mycket gödsel som läcker ut och inte längre fångas upp när man mockar.

Vid mockning varje dag är det möjligt att ta bort 78 procent av gödseln. Mockar man däremot månadsvis får man upp knappt hälften så mycket gödsel, det vill säga 36 procent.

MOCKNING KAN VARA DET VIKTIGASTE DU KAN GÖRA FÖR VÅR MILJÖ

Skulle hästsverige lyfta sig till att mocka en gång i veckan eller mer skulle det sannolikt utgöra en av de största svenska gärningarna för att minska övergödningen på många år och minska fosforläckaget med tiotals ton fosfor per år.

Med mer frekvent mockning av rasthagar kan vi:

- minska fosforläckaget till våra vattendrag
- tillvarata den viktiga resurs som gödsel rätt använt utgör
- minska behovet av importerad mineralgödsel
- bidra positivt till att minska övergödningen av våra sjöar och hav

KAN VI RÄKNA MED DIG?

Med Varje Skit Räknas går vi nu samman och uppmanar hela hästsverige att vara med! Varje insats. Varje skottkärra. Varje Skit Räknas.

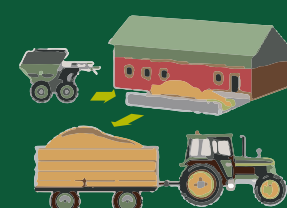

VARJE SKIT RÄKNAS

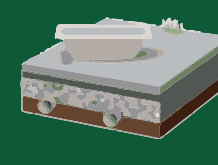
ETT INITIATIV FÖR ATT MINSKA ÖVERGÖDNINGEN I SJÖAR OCH HAV.

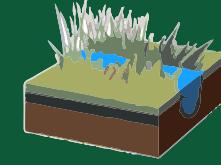
SÅ HÄR KAN NÄRINGSLÄCKAGE MINSKAS FRÅN HÄSTHÅLLNINGEN

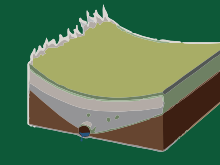
En av de viktigaste åtgärderna för att minimera näringsläckage från hästhållning är att ha goda rutiner för att samla in hästgödsel från både stall och hagar. Se därför till att förvara gödseln på säkert sätt (t.ex. på en tät gödselplatta med kanter eller i en container) innan den återfors till åkermark som växtnäring eller för annat användningsområde.

Med stabilisering av marken och bra dränering där marken blir söndertrampad exempelvis vid grindar och utfodningsplatser, hindras ytterligare kvarvarande fosfor från att transporteras vidare.

Kvarvarande fosfor kan bindas av vegetation i skyddsområden utmed diken och vattendrag. Hästarna hålls borta med stängsel.

Nedströms hästgården kan ett svacklike anläggas där dikesvatten leds genom en bädd med kalk där mycket av den kvarvarande fosforn i vattnet bindas.

REFERENSER

¹ Greenpeace International, "The Baltic Sea, A Roadmap to Recovery" och många fler.
² 2018 täckte de syrefria och syrefattiga områdena en yta större än 80000 m² enligt SMHI "Report Oceanography No 65, 2018" och se: <https://www.liv.se/artikel/tio-ganger-mer-dod-botten-i-ostersjon>
³ <https://www.havochvatten.se/hav/fiske--trid/miljopaverkan/overgodning.html>

⁴ Några fler slutsatser i Helcoms slutrapport om Östersjön: "Övergödning är fortfarande den mest betydande belastningen: 97 procent av Östersjön är påverkad av övergödning varav 12 procent är mycket påverkad. Men det finns tecken på förbättringar i vissa områden." <https://www.havochvatten.se/hav/samordning--fakta/internationalt-arbete/konventioner/helcom---skydd-av-den-marina-miljon-i-ostersjon/bedomning-av-ostersjons-tillstand-2018.html>

⁵ Se sida 22, HELCOM HOD 53-2017, 3-9 <https://portal.helcom.fi/meetings/HOD%2053-2017-465/MeetingDocuments/3-9%20draft%20policy%20message%20on%20progress%20towards%20nutrient%20inputs%20target.pdf>
⁶ Linda Kumblad & Emil Rydin (Stockholms universitet) Helena Aronsson (Sveriges lantbruksuniversitet), "SOU 2020:10 Bilaga 4: Underlag till förordning om miljöhänsyn vid hästhållning".

⁷ Se Tabell 5, sida 26, Jordbruksverket: "Hästgödsel – en naturlig resurs" https://www2.jordbruksverket.se/webdav/Hes/SJU/trycksaker/Pdf_jo/jo13_5.pdf
⁸ Malmér, E. (2020). "År frekvent mockning av rasthagar en effektiv åtgärd mot fosforläckage? En studie om förbättrad gödselhantering i hästhagar för minskad fosforbelastning" (Dissertation).